

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. III. Corollaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

voluntatem vi efficacia sibi impressa per prævium voluntatis actum, concedo; sine illo, nego: ergo intellectus efficienter movet voluntatem, ex propria solam ratione, nego; ex efficacia ipsius voluntatis sibi communicata, conc. Ad 2. nego min. & probationem distinguo: Voluntas præcise secundum se sumpta non potest esse ratio, cur actus potius sit huius quam illius speciei, concedo: supposita indifferenti propositione objecti, nego: tunc enim ex intrinseca sua electiva & dominativa virtute habet, ut se determinet efficienter tam ad exercitium quam ad speciem actus.

§ II.

Influxus appetitus sensitivi.

5. **CONCLUSIO** secunda. *Appetitus sensitivus in voluntatem tantummodo insuit ex parte objecti indirecte & quoad specificationem actus.*

Ratio est: Passio, vel affectus appetitus sensitivi est remota ratio, quod objectum proponatur ut conveniens vel disconveniens: sed objectum propositum ut conveniens vel disconveniens specificat actus voluntatis: ergo passio vel affectus ab appetitu sensitivo proveniens est remota ratio, cur voluntas huius vel illius speciei actus producat: & hoc est indirecte & remote influere in specificationem actus. Major constat per experientiam: quia quo modo aliquis est per affectum & passionem dispositus, taliter solet de objecto indirecte judicare.

6. Dices, S. Script. & S. D. tribuunt passioni vim abstractam & impulsivam voluntatis: sed hoc secundum proportionem objectorum significat effectivam impressionem in voluntatem: ergo, Maj. patet ex ep. ad Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captivantem me in lege peccati* Jac. 1. *Unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus & illicitus.* Dan. 13. *Concupiscentia subvertit cor tuum.* Et S. D. q. 26. de Ver. a. 6. *Ex concupiscentia voluntas inclinatur ad consentiendum concupiscenti, vel ex ira ad volendum vindictam.* & a. 7. *passiones, inquit, impellunt voluntatem.*

Resp. Cunctis hisce autoritatibus tantum significari impulsivum & motionem illectivam seu allectivam (ut ostendunt verba Jacobi) tenentem se ex parte objecti, non proxime, sed remote in quantum intellectus propter passionis vehementiam remissius proponit honestatem objecti, & efficacius proponit delectabilitatem objecti concupiscentibus.

§ III.

Corollaria.

7. **Colliges** ex dictis primò: Neco per absolutam DEI potentiam fieri posse, ut voluntas in incognitum tendere, sive sine prævia cognitione quicquam velle possit: ut docet S. D. a. 1. juxta commune axioma: *Nil volitum, quin præcognitum:* & *Ignoti nulla cupido.* Et D. Aug. l. 8 de Trin. c. 4. *Nullo modo potest amari ignotum, licet possit sciri, quod non diligitur.* Et l. 10. c. 2. *Rem prorsus ignotam nemo diligere potest.* Ratio ex dictis est: Implicat voluntatem vitaliter operari, priusquam habeat objectum, à quo moveatur &

specificetur: sed absque prævia cognitione non habet objectum: ergo. Min. probatur: Objectum voluntatis est bonum determinatum objective alliciens, & ad certam speciem objective determinans: sed hoc non est bonum incognitum: neque bonum aliter alliciat & ad hanc speciem actus determinat, nisi quia est ab intellectu propositum sub ratione convenientis: ergo.

Unde non sunt audiendi, qui ex eo quod Mystici Theologi cum S. Dionysio in 1. de Theol. myst. asserant, supremam unionem huius vitæ cum DEO, fieri per doctam ignorationem & ablationem omnium operationum sensuum & intellectus, eamque idcirco appellent caliginosum amorem, ortum intellectus & inferunt, mysticum illum amorem, & ecstaticum perfectissimam dilectionis actum, quo sanctiores animæ in hæc vita DEO uniuntur, fieri absque ulla cognitione: nam, ut contra astruit comm. Scholasticæ & Mystice. teste Augustino à V. M. tr. de char. sput. 26. q. un. & Herinex in p. 2. disp. 2. q. 4. Jo. à I. M. de Theol. Myst. dub. 11. D. Dionysii, aliorumque ita loquentium mens est, quod in illo sublimi amore intellectus quiescat à negotiosa conversione ad phantasmata, conceptum, discursuumque laboriosa indagine; non autem negant, quin voluntatis actum præcat fixa quadam & tranquilla divina bonitatis contemplatio: alias certe facerimus ille actus charitatis, cum non procederet ex cognitione, neque liber esset, ac proinde nec meritorius: nec fore participatio divini, & beatifici amoris, qui secundum dicta, prævia visionem supponit.

Colliges secundò. Ad imperfectos & illectos actus voluntatis sufficere simplicem apprehensionem objecti: ad actus vero delectatos requiri iudicium rationis. Ratio 1. p. est: quia potentia naturaliter inclinata ad bonum, movetur; si ipsi bonum appetibile debite representatur, sicuti objectum sensibile sub ratione convenientis vel disconvenientis, per simplicem notitiam sensus representatum sufficienter movet appetitum sensitivum: sed potest voluntati per simplicem apprehensionem representari objectum sub ratione boni sibi convenientis: ergo potest voluntas seu appetitus naturaliter inclinatus in bonum suppositi per simplicem apprehensionem objecti moveri ad aliquos actus imperfectos & primò primos.

Neque dicas: Voluntas non potest moveri nisi sit certa de bonitate actus: sed ante iudicium non est certa: ergo. Resp. negando vel dist. maj. nisi sit certa vel exercitè vel signatè, transeat: nisi sit certa signatè, seu in actu signato, nego. Sed sine iudicio non est certa signatè, concedo: exercitè & ex modo tendendi, in quantum fertur in objectum sine admixtâ dubietate & incertitudine, nego min. & conseq.

Ratio 2. p. est: quia in actu libero reperitur notitia eligibilitatis unius rationis pro alia: sed ejusmodi notitia est formale iudicium: ergo ad actum liberum & perfectum voluntatis requiritur iudicium.

Neque dicas: Potest DEUS absque specie intermediâ determinare intellectum ad claram visionem in patria: ergo etiam posset voluntatem beatam

tem Beati per seipsum determinare ad sui amorem absque cognitione pravā.
Nam Resp. negando conseq. quia divina essentia potest esse & est per seipsam intelligibilis

in actu sine specie superaddita: non autem potest sine representatione intellectuali induere rationem objecti finaliter moventis & specificantis, secundum dicta.

ARTICULUS II.

Quomodo voluntas moveat?

SUMMARI A.

1. *Voluntas executivè movet potentias subjectas.*
2. *Triplicis differentia potentiarum in subiectione ad voluntatem.*
3. *Potentia vegetativa non sunt in arbitrio voluntatis.*
4. *Sensus quoque externi non nisi applicativè & indirectè subsunt arbitrio voluntatis.*
5. *Intellectus in plerisque actibus subicitur voluntati.*
6. *Appetitus sensitivus subicitur voluntati politice non despotice.*
7. *Potentia loco-motiva subicitur appetitui despotice.*
8. *Voluntas executivè movet seipsam.*
9. *Perfèctius est movere directè, quam effectivè.*
10. *Voluntas non habet influxum in alias potentias à suis actibus distinctum.*

S. I.

Voluntatis influxus in alias potentias.

CONCLUSIO prima. *Voluntas movet alias potentias sibi subditas quoad exercitium in genere cause efficientis.* S. D. I. cit. q. 9. a. 1. Ratio ipsius est: Potentia habens pro objecto finem & bonum universale, movet executivè potentias habentes pro objecto media, vel bona particularia: velut dux in exercitu movet imperio minorum praefectos & milites: sed voluntas habet pro objecto finem, & bonum universale; alia verò potentia subditæ pro objecto habent bona particularia ordinabilia ad illum finem: ergo voluntas executivè movet alias potentias sibi subditas.

Confirmatur. Illa potentia movet alias quoad exercitium, quæ primò movetur à fine: sed voluntas primò movetur à fine: ergò. Maj. probatur. Cum omne agens agat propter finem, principium huius motionis est ex fine: sed non est ex fine nisi per motionem illius potentia, quæ primò movetur à fine: ergo quòd quælibet potentia aliquo modo agat propter finem, habet ex motione voluntatis.

1. Dixi: voluntatem efficienter movere potentias sibi subditas: sunt enim potentia in triplici differentia: aliqua non subduntur in suis actibus voluntatis impulsui: aliqua subsunt ipsius imperio politico, aliqua despotico. Ubi illa dicuntur despotice subijci, quæ absque ulla resistendi facultate ad nutum obediunt, uti servus obedit domino: politice subijciuntur quæ licet pareant imperanti, tamen aliquamdiu volunt resistere, & subinde rebellionem movent imperanti.

Itaque primò potentia pertinentes ad vitam vegetativam quoad suos proprios actus non sunt in arbitrio voluntatis; quamvis enim applicatio materiae sit in potestate voluntatis, hæc tamen se-

mel applicatâ potentia nutritiva, augmentativa; generativa suos actus independenter à voluntate & necessariò exercent; ideoque nec laudis nec vituperii sunt capaces. Cum enim ad suos actus, in quibus non apprehensionem & appetitum rationalem, sed formam & appetitum naturalem sequuntur, sint naturaliter determinatæ, aliâ potentia determinante non indigent.

Neque Dicat: Etiam circa actus vitæ vegetativæ dantur vitia & virtutes, unde & actus abstinentiæ ac castitatis sunt laude digni: ergo etiam isti actus sunt sub regimine voluntatis. Nam Resp. Virtutes & vitia circa actus vitæ vegetativæ non nisi remotè versari; proximè verò circa actus animæ & vitæ sensitivæ, qui ad actus vitæ vegetativæ ulterius ordinantur, & servant mediocritatem in delectationibus cibi, potus &c.

Secundò. Sensus externi, etsi quoad applicationem ad sua objecta mediatè & indirectè pareant voluntati, secundum quam applicationem etiam sunt moraliter boni vel mali [ut si oculum ab aspectu curioso cohibeas] tamen immediatè & directè secundum ipsorum actuum elicentiam non pendent à nutu voluntatis, cum sint naturaliter determinati ad suos actus: unde etiam repugnante voluntate extorqueri possunt.

Tertiò. Intellectus exceptâ primâ finis representatione, & subitis apprehensionibus objectorum, quæ non sunt in nostrâ potestate, subicitur imperio voluntatis: neque in cæteris actibus est ex seipso determinatus, ideoque ut liberè fiant, indigent voluntatis determinatione.

Quartò. Appetitus sensitivus in moribus primò primis, qui consequuntur imaginationem & rationem præveniunt, voluntati non subijciuntur, quæ de causâ dixit Apostolus Rom. 7. *Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod odi, malum.* Quoad reliquos tamen actus, sicut etiam quoad continuationem primorum motuum, postquam accessit advertentia rationis subicitur voluntatis imperio, uti dicitur Gen. 4. *Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius:* passiones quippe appetitus sensitivi aliarum specierum applicatione & objectorum consideratione à ratione impediuntur. Nihilominus ipsa subiectio non est despotica sed politica: quia ut experientia docet, & testatur Apostolus, in naturâ lapsa, & corrupta per peccatum sæpe motus sensualitatis etiam contradicente & repugnante ratione insurgunt, quod inde contingit, quia motus concupiscentia sequuntur sensitivam cognitionem; quæ aliquando per alterationem corpoream rationis imperio nequaquam subiectam excitatur; ideoque illi motus etiam prohibente ratione quandoque perdurant.

Quintò,